

Кримінальна субкультура: поширення в суспільстві

Дослідження механізмів формування і поширення
злочинних цінностей у сучасному суспільстві

Підготувала: д.ю.н., професор,
професор кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності
Запорізького національного університету
Пирожкова Ю.В.

Масштаб проблеми в Україні

37,119

Засуджені особи

Загальна кількість осіб в установах виконання покарань станом на 01.01.2025

86

Установи ДКВС

Функціонуючі заклади виконання покарань по всій території України

-15.68%

Зменшення за рік

Динаміка чисельності засуджених осіб порівняно з попереднім роком

Покарання у вигляді позбавлення волі створює умови для інтенсивного впливу кримінальної субкультури на засуджених.

Динаміка чисельності засуджених

Поширення кримінальної субкультури

Персоналізований механізм

Досвідчений злочинець-рецидивіст особисто здійснює "наставництво" над конкретним індивідом, зазвичай неповнолітнім

Груповий механізм

"Зараження" цінностями через кримінальну групу з використанням соціальних мереж та інтернет-ресурсів

Суспільний механізм

Криміналізаційний вплив на все населення через масові канали комунікації без чітко визначеного адресата

Роль інтернету у поширенні кримінальної субкультури

Традиційні канали

- Особисті контакти у дворах
- Неформальні молодіжні групи
- Спільноти певного району

Сучасні цифрові канали

- Соціальні мережі та групи
- Анонімний обмін інформацією
- Глобалізація "злочинських понять"

Інтернет справляє більше негативного впливу на несформовану особистість неповнолітнього, ніж слугує фактором превентивності його неправомірної поведінки

Атрибути кримінальної субкультури

Цінності та норми

Антагоністична система стандартів оцінювання та псевдозаконів, що протиставляється цивілізованим нормам суспільства

Жаргон та комунікація

Специфічна мова арго, прізвиська, невербальне спілкування через жести та перестукування

Символіка

Татування, знаки розрізнення, ритуали та обряди для ідентифікації статусу в кримінальній ієрархії

Культурні елементи

Тюремна лірика, "шансон", пісні та вірші що оспівують злочинне життя та романтизують кримінальну діяльність

Функціональна класифікація елементів субкультури

Стратифікаційні

Визначення статусу, клички, татуювання, привілеї "еліти"

Поведінкові

Накази, закони, традиції для різних каст

Кадрові

Поповнення спільноти, "прописка", визначення сфер діяльності

Ідентифікаційні

Розмежування "своїх" і "чужих" через семіотичні атрибути

Забезпечення безпеки

"Розборки", стигматизація, відстоювання корпоративних інтересів

Комунікативні

Передача повідомлень, форми спілкування в середовищі

Ступені сформованості кримінальної субкультури

Діапазон впливу варіюється від епізодичного використання жаргону до повного контролю над територією чи установою.

Загроза національній безпеці

Мовна криміналізація

Імплементация кримінального жаргону в літературну українську мову як основний атрибут державності

Вплив на молодь

Проникнення в молодіжне середовище - найактивнішу в кримінальному відношенні частину суспільства

Руйнування засад

Спотворення морально-правових засад державотворення та суспільного ладу

Кримінальна субкультура становить форму свідомості, що формується накопиченим життєвим досвідом багатьох поколінь

Перспективи протидії

Виклики сучасності

- Цифровізація каналів поширення
- Глобалізація кримінальних цінностей
- Романтизація злочинного способу життя
- Еволюція у бік тяжчих злочинів

Напрями дослідження

- Міра впливу культурних трансформацій
- Критерії розмежування поведінки
- Кооперація кримінологів і культурологів
- Превентивні стратегії для молоді

Необхідне детальне вивчення структури кримінальної субкультури та розробка ефективних механізмів протидії її поширенню в суспільстві.

